

I. ĐỌC HIỂU (3,0 điểm)

Đọc đoạn trích:

*Khúc nhạc đầu tiên của mùa hè
Tiếng sấm gõ trên bầu trời thật thấp
Gió từ đất thổi lên rất mặt
Cát bay, lá bay, đá bay
Mưa rông rông như triệu ngón tay
Lùa vào trong cổ
Ngỡ như hành quân trở về tuổi nhỏ*

*Những giọt mưa nhảy múa trước hiên nhà
[...]
Không phải của riêng ai
Cái êm ả lọc từ dữ dội
Mưa ơi mưa cho mặt người trẻ lại
Ai cũng đi qua cơn giông của riêng mình
Những lạch nước hiên nhà bỗng sống lại mộng mênh.*

(Trích *Đi qua cơn giông*, Anh Ngọc,

30 năm Thơ-Tuyển tập tác phẩm văn học in trên Nhân Dân cuối tuần 1989 - 2019, NXB Văn học, 2019, tr. 74-75)

Thực hiện các yêu cầu sau:

Câu 1. Xác định thể thơ của đoạn trích.

Câu 2. Chỉ ra những từ ngữ, hình ảnh miêu tả cơn giông mùa hè trong những dòng thơ sau:

*Tiếng sấm gõ trên bầu trời thật thấp
Gió từ đất thổi lên rất mặt
Cát bay, lá bay, đá bay*

Câu 3. Nêu tác dụng của biện pháp tu từ so sánh được sử dụng trong những dòng thơ sau:

*Mưa rông rông như triệu ngón tay
Lùa vào trong cổ
Ngỡ như hành quân trở về tuổi nhỏ
Những giọt mưa nhảy múa trước hiên nhà*

Câu 4. Từ suy ngẫm của tác giả trong dòng thơ *Ai cũng đi qua cơn giông của riêng mình*, anh/chị hãy rút ra bài học về lẽ sống cho bản thân.

II. LÀM VĂN (7,0 điểm)

Câu 1 (2,0 điểm)

Từ nội dung đoạn trích ở phần Đọc hiểu, hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh/chị về sự cần thiết phải biết cân bằng cảm xúc trong cuộc sống.

Câu 2 (5,0 điểm)

Trong truyện ngắn *Vợ nhặt*, nhà văn Kim Lân viết:

Ngoài đình bỗng dội lên một hồi trống, dồn dập, vội vã. Đàn quạ trên những cây gạo cao chót vót ngoài bãi chợ hốt hoảng bay vù lên, lượn thành từng đám bay vẩn trên nền trời như những đám mây đen.

Người con dâu khẽ thở dài, thị nói lí nhí trong miệng:

- Trống gì đấy, u nhỉ?

- Trống thúc thuế đấy. Đẳng thì nó bắt giồng đây, đẳng thì nó bắt đóng thuế. Giời đất này không chắc đã sống qua được đầu các con ạ... - Bà lão ngoảnh vội ra ngoài. Bà lão không dám để con dâu nhìn thấy bà khóc.

Người con dâu có vẻ lạ lắm, thị làm bằm:

- Ở đây vẫn phải đóng thuế cơ à?

Im lặng một lúc thị lại tiếp:

- Trên mạn Thái Nguyên, Bắc Giang người ta không chịu đóng thuế nữa đâu. Người ta còn phá cả kho thóc của Nhật, chia cho người đói nữa đây.

Tràng thần mặt ra nghĩ ngợi. Cái mặt to lớn bặm lại, khó khăn lắm. Miếng cám ngậm trong miệng hẳn đã bã ra chất xít... Hẳn đang nghĩ đến những người phá kho thóc Nhật.

Tràng hỏi vội trong miệng ăn:

- Việt Minh phải không?

- Ủ, sao nhà biết?

Tràng không trả lời. Trong ý nghĩ của hắn vụt hiện ra cảnh những người nghèo đói ầm ầm kéo nhau đi trên đê Sộp. Đẳng trước có lá cờ đỏ to lắm.

Hôm ấy hắn lảng máng nghe người ta nói họ là Việt Minh đấy. Họ đi cướp thóc đấy. Tràng không hiểu gì sợ quá, kéo vội xe thóc của Liên đoàn tất cánh đồng đi lối khác.

À ra họ đi phá kho thóc chia cho người đói. Tự dưng hắn thấy ân hận, tiếc rẻ vẫn vợ, khó hiểu.

Ngoài đình tiếng trống thúc thuế vẫn dồn dập. Mẹ và vợ Tràng đã buông đũa đứng dậy.

Trong óc Tràng vẫn thấy đám người đói và lá cờ đỏ bay phấp phới...

Anh/Chị hãy phân tích đoạn trích trên; từ đó, nhận xét cách nhìn cuộc sống của nhà văn Kim Lân được thể hiện trong đoạn trích.

-----**HẾT**-----

Thí sinh không được sử dụng tài liệu. Cán bộ coi thi không giải thích gì thêm

Họ, tên thí sinh:; Số báo danh:

. Chữ ký của cán bộ coi thi 1:; Chữ ký của cán bộ coi thi 2:

HƯỚNG DẪN GIẢI ĐỀ TỐT NGHIỆP THPT 2023

I. Phần đọc hiểu

Câu 1.

Thể thơ: tự do.

Câu 2.

Từ ngữ, hình ảnh miêu tả cơn giông mùa hè: sấm, gõ, bầu trời thật thấp, gió, thổi, cát bay, lá bay, đá bay.

Câu 3.

- Biện pháp tu từ so sánh thể hiện rõ trong câu thơ "Mưa rùng rùng như triệu ngón tay .../ Ngõ như hành quân trở về tuổi nhỏ"

- Tác dụng biện pháp so sánh:

+ Giúp hình ảnh, hiện tượng thiên nhiên (mưa) trở nên sinh động, giúp người đọc dễ dàng hình dung được cơn mưa đầu hạ.

+ Qua hình ảnh so sánh tác giả nhấn mạnh, làm nổi bật hiện tượng tự nhiên của đất trời trong một cơn giông tố, những giọt mưa mạnh mẽ trút xuống cho con người nhiều trải nghiệm, được sống trọn trong cơn giông.

+ Giúp cho lời thơ, đoạn thơ trở nên bay bổng và cuốn hút hơn.

Câu 4.

Học sinh nêu quan điểm cá nhân.

Gợi ý:

- Cuộc sống luôn cần những thử thách, gian nan để con người trở nên mạnh mẽ hơn.

- Mỗi con người cần phải nuôi dưỡng trong trái tim mình một tình yêu đối với thiên nhiên, quê hương, đất nước.

II. Làm văn

Câu 1.

Mở đoạn: Giới thiệu vấn đề cần nghị luận: Sự cần thiết phải biết cân bằng cảm xúc trong cuộc sống
Thân đoạn
Giải thích:

- Cảm xúc: là tình cảm nảy sinh do có sự rung động trong lòng.

- Cân bằng cảm xúc: là khả năng điều chỉnh, quản lý cảm xúc một cách hợp lý sao cho phù hợp với hoàn cảnh và mục tiêu.

=> Cân bằng cảm xúc trong cuộc sống là điều cần thiết với mỗi cá nhân.

Bàn luận:

- Luận điểm 1: Tại sao chúng ta cần biết cân bằng cảm xúc trong cuộc sống?

+ Nếu để cảm xúc chi phối cuộc sống, sẽ dễ bị mất tự chủ, mất lý trí, làm những việc không suy nghĩ kỹ, gây hậu quả xấu cho bản thân và người khác.

+ Nếu biết cân bằng cảm xúc, chúng ta sẽ dễ dàng giải quyết các vấn đề trong cuộc sống, duy trì một tâm trạng tốt, tạo ra những quan hệ tốt với người khác.

+ Cân bằng cảm xúc là một kỹ năng sống quan trọng, giúp chúng ta có được sự an toàn, hạnh phúc và thành công trong cuộc sống

- Luận điểm 2: Tầm quan trọng của cân bằng cảm xúc

+ Cân bằng cảm xúc giúp chúng ta chủ động đối mặt với khó khăn, thử thách trong cuộc sống một cách hiệu quả.

+ Việc biết cân bằng các cảm xúc giúp chúng ta đưa ra quyết định tốt hơn, giải quyết vấn đề và duy trì quan hệ tốt với người khác.

+ Cân bằng cảm xúc giúp chúng ta tận hưởng những khoảnh khắc đáng nhớ trong cuộc sống và phát triển sự tự tin.

=> Ý nghĩa: Giúp chúng ta sống có chủ động và tự tin, có sự kiểm soát và điều chỉnh cảm xúc của mình theo hoàn cảnh và mục tiêu.

Học sinh lấy dẫn chứng minh họa phù hợp.

Phản đề:

- Nhiều người vẫn sống theo cảm tính, không biết kiểm soát được cảm xúc của mình.

- Lối sống thiếu ý thức, chỉ biết theo đuổi những thứ thoáng qua, không biết tôn trọng giá trị của cuộc sống.

Kết đoạn: Liên hệ bản thân và tổng kết vấn đề.

Câu 2.

Mở bài:

- Kim Lân là cây bút văn xuôi tiêu biểu của nền văn học Việt Nam. Các sáng tác của ông thiên về chủ đề nông thôn và người nông dân nghèo với ngòi bút phân tích tâm lý nhân vật tài tình.

- Vợ nhặt là một trong những tác phẩm xuất sắc của Kim Lân viết trong bối cảnh nạn đói năm 1945. Tác phẩm đã ngợi ca giá trị tinh thần của con người ngay trên bờ vực cái chết.

- Giới thiệu vấn đề nghị luận của bài viết: Về đẹp tâm hồn người nông dân; cách nhìn cuộc sống của nhà văn Kim Lân.

Thân bài: Phân tích đoạn trích Vị trí và bối cảnh đoạn trích.

- Vị trí: Đoạn trích được trích ở phần cuối của tác phẩm, trong bữa cơm đón nàng dâu mới.

- Khái quát bối cảnh đoạn trích: Tràng vốn là một người đàn ông xấu xí, thô kệch lại là dân xóm ngụ cư sống trong nạn đói. Trong một lần đẩy xe bò đã "nhặt" được vợ. Đoạn trích tái hiện lại phản ứng của các nhân vật trước sự việc thu thuế diễn ra sau khi Tràng nhặt vợ.

Đoạn trích thể hiện vẻ đẹp tâm hồn, niềm tin vào tương lai và khát vọng đổi đời đáng trân trọng của những con người đang trên bờ vực của cái chết

* Đoạn trích thể hiện niềm tin vào tương lai

- Trong bữa cơm đón nàng dâu mới, sau khi truyền cho các con niềm tin, niềm vui thông qua một loạt những hình dung tích cực về tương lai thì tiếng trống thuế vang lên dồn dập, kéo bà cụ Tứ trở về với hiện thực, niềm vui của bà không thể cất cánh, niềm tin của bà không thể mở rộng; nỗi lo lắng phục sinh vẹn nguyên.

- Thế nhưng ngay sau đó, câu nói của người con dâu mới đã đưa đến thông tin mang tính chất như định hướng để mở ra lối thoát. Người vợ nhặt đã đem đến một niềm tin, niềm hi vọng cho một tương lai mới mẻ.

- Nỗi niềm của bà vui dần đi qua lời nói của người con dâu về những điều bà chưa từng được nghe, được thấy bao giờ -> ánh sáng le lói cuối đường hầm. Bà đã nhìn thấy lối thoát cho mình, cho gia đình mình và tất cả những người dân khốn cùng như bà.

* Đoạn trích thể hiện khát khao đổi đời của nhân các nhân vật.

Khao khát đổi đời được thể hiện rõ nhất qua suy nghĩ của nhân vật Tràng sau khi nghe người vợ nhặt nói về việc phá kho thóc của Nhật.

- Tràng từ một anh chàng thô kệch, ngờ nghệch đã bắt đầu biết quan tâm đến những chuyện ngoài xã hội: mạn Thái Nguyên, Bắc Giang không đóng thuế mà còn phá kho thóc Nhật chia cho người đói. Tràng nghĩ ngợi, anh nhớ lại sự kiện những người nghèo đói ầm ầm kéo nhau đi trên đê Sộp, đằng trước là lá cờ đỏ to lắm. Hôm ấy Tràng không hiểu gì nên đã kéo xe thóc đi lối khác. Bây giờ thông qua câu chuyện của người vợ, anh biết được họ phá kho thóc để chia cho người đói. Nghĩ đến đây anh bỗng thấy hối hận.

=> Đây là tín hiệu cho một tương lai tươi sáng. Người đọc tin tưởng Tràng sẽ đi theo Việt Minh, theo cách mạng.

- Hình ảnh lá cờ đỏ sao vàng hiện lên trong tâm trí Tràng báo hiệu cho một sự giải phóng. Tràng sẽ hòa vào dòng người kia để giải phóng những người dân nghèo cũng như giải phóng chính mình.

Đánh giá:

- Nghệ thuật thể hiện vẻ đẹp tâm hồn người nông dân:

+ Thủ pháp đối lập tương phản giữa tính cách và hoàn cảnh sống.

+ Với ngôn ngữ mộc mạc mà tinh tế, Kim Lân bộc lộ tài năng xây dựng nhân vật khi họ cùng hoàn cảnh, cùng chung tâm trạng vui sướng hạnh phúc nhưng mỗi người lại có cách biểu lộ cảm xúc riêng.

+ Sự am hiểu tâm lí con người đã giúp ông có được những trang văn chân thực, cảm động.

+ Nghệ thuật kể chuyện hấp dẫn, giọng điệu tự nhiên, không cầu kì, đậm phong thái của những con người nơi vùng quê chất phác.

=> Nhà văn Kim Lân không chỉ nói lên sự sống mong manh của con người trước nạn đói khủng khiếp mà quan trọng hơn là đứng trên bờ vực của sự sống và cái chết vẻ đẹp của con người vẫn luôn tỏa rạng. Trong cái khốn cùng, thiếu thốn, đói nghèo con người vẫn dành cho nhau những tình cảm chân thành và đáng trân trọng nhất: "Câu chuyện Vợ nhặt đầy bóng tối nhưng từ trong đó đã lóe lên những tia sáng ấm lòng". (Hoài Việt)

Nhận xét về cách nhìn cuộc sống của nhà văn Kim Lân

- Cái nhìn của tác giả là cái nhìn sắc sảo để phơi bày hiện thực xã hội những năm trước cách mạng

- Cái nhìn tiến bộ của thế giới quan cách mạng: hiện thực cuộc sống luôn có sự vận động từ tăm tối, khốc liệt tới ánh sáng, tương lai.

- Cái nhìn giàu tình thương và nhân ái: trân trọng, nâng niu khát khao sống và khát vọng hạnh phúc của người nông dân. Thể hiện niềm tin về khả năng kì diệu của con người khi bị đẩy đến bờ vực, con người không còn là nạn nhân một chiều của hoàn cảnh mà có khả năng cải tạo hoàn cảnh, cách mạng chính là con đường sáng dẫn lối.

Kết luận

- Khái quát lại vấn đề.

- Giá trị nội dung, nghệ thuật.